

Discurs de Jaume Casals amb motiu del 25è. aniversari del desplegament del Sistema Universitari Català

Barcelona, Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya
16 de maig del 2017

Molt honorable president, honorables consellers, alcaldessa, secretari, directors, autoritats, magnífics companys, senyores i senyors

M'honora molt prendre la paraula un dia de festa com avui en representació dels rectors de les universitats de Catalunya

Probablement els dos conceptes que assenyalen d'una manera més clara quins són els objectes d'estudi a les universitats són la naturalesa i la llengua. Nosaltres solem dir les ciències i les lletres, com si es tractés de cultures separades. I la veritat és que, a còpia de perseverança, hem acabat separant dues coses que, quan s'hi pensa una mica a fons, han d'anar necessàriament juntes.

És curiós que, en el seu origen grec, aquests conceptes (la natura i la llengua; phúsis i lógos) siguin paraules formades en la família de dos verbs antics (phúein o phúesthai, i légein o légesthai) amb uns significats elementals que en un dia com avui encara ens arriben més carregats d'interès. Uns significats en certa manera complementaris. Consultant el diccionari etimològic de Chantraine, descobrim que phúein vol dir brollar, néixer, aparèixer (natura, en català, a banda del seus significats habituals encara designa el sexe de les femelles dels mamífers, precisament el lloc en el qual ocorre d'una manera palesa l'infantament). Légein significa ajuntar, separar, reunir. Les coses, en efecte, apareixen en aquest joc de l'ajuntar i separar, perquè ajuntar és separar i separar és ajuntar. Per exemple, pelant ametlles o avellanes, ajuntem els fruits i els separem de les closques (si no és que hi ha algú per allà a la vora que menja massa de pressa). Les closques les separem ajuntant-les (per exemple, quan hi havia estufes a les cases, per cremar-les i escalfar-nos).

Així va néixer fa aproximadament 25 anys el sistema universitari català, ajuntant i separant de parts anteriors i fent créixer, deixant brollar les noves

universitats que s'afegien, seguint el joc essencial que he intentat descriure fa un moment, a les institucions més velles.

He dit que va néixer el sistema, perquè l'anomenem així, sistema. Però em queden dubtes sobre si el que vàrem infantar era i és un sistema, amb parts i membres funcionals diferenciats i especialitzats contribuint a la marxa d'un tot, o si només va sorgir una rapsòdia, un conjunt de parts més o menys iguals i més o menys juxtaposades que formen un tot només per addició. Aquesta és una pregunta que, al meu parer, queda pendent i que podríem animar-nos a contestar, ara que ja comencem a ser grans.

Moltes felicitats a tots. Visca la universitat catalana!